

NOTAT

Til: Landsstyret/Arbeidsutvalget

Fra: August Ringvold

Dato: 19.11.2020

Saksnr: 01121-M6H1

En vurdering av vedtektsmessige konsekvenser av vedtektsutvalgets forslag om å utvide medlemsgrunnlaget til å omfatte alle som arbeider i redaktørstyrte medier

Vedtektsutvalget har i notat av 9. november fremmet to forslag om å utvide medlemskriteriene. Det første forslaget som et enstemmig utvalg stilte seg bak gjelder alle som arbeider med redaksjonelt innhold, og som bidrar til dette. Det andre forslaget som et flertall stilte seg bak, som omfatter alle som arbeider i redaktørstyrte medier, har derimot utløst en debatt med hensyn til om forslaget kan fremmes løsrevet fra en samtidig endring av vedtektenes § 3A. Og det er dette spørsmål som er gjenstand for vurdering nedenfor.

1. Innledning

Det er gjennomført et omfattende søk i arkivene for å finne frem til kilder som kan gi veiledning i forståelsen av gjeldende vedtekter §3 A og §3B. Også i et historisk perspektiv. Det er lite bakgrunnsinformasjon å finne, foruten landsmøteprotokoller som viser den kronologiske utviklingen.

I et historisk perspektiv kan sies at navnet Norsk Journalistlag speiler medlemsgruppene som opprinnelig var påtenkt. Først og fremst journalister og fotografer, etter hvert bl.a. fotolaboranter, billedbehandlere, arkivmedarbeidere og i senere tid utviklere. Vurderingstemaet for medlemskap er om den som søker utfører redaksjonelt arbeid, eller kan hevdes å gjøre redaksjonelle vurderinger i utførelsen av sine oppgaver.

2. Tilbakeblikk på gjeldende kriterier for medlemskap

NJs vedtekter med hensyn til medlemskap er nedfelt i del 2 med overskriften «Medlemskap, innmelding og opphør». I §3 A finner vi «Fellesbestemmelse» som lyder slik:

«Medlemmer i NJ skal arbeide på grunnlag av retten til fri informasjon og hensynet til faglig integritet i samsvar med Vær Varsom-plakaten».

Bestemmelsen slår fast at de faglige profesjonsnormene som Norsk Presseforbund har vedtatt, skal legges til grunn for det redaksjonelle arbeidet. Frem til landsmøtet i 2009 var hovedregelen for medlemskap sammensatt av teksten slik vi i dag finner den i §3 A og §3 B.

«§ 3. Medlemskap A. Hovedregel Medlemskap i NJ innvilges redaksjonelle medarbeidere som har journalistikk som hovedyrke og som i sitt daglige arbeid foretar frie journalistiske vurderinger. Det er en forutsetning for medlemskap at medarbeideren arbeider på grunnlag av retten til fri informasjon og hensynet til faglig integritet i samsvar med Vær Varsom-plakaten og Redaktørplakaten.»

I gjeldende vedtekter §3 B oppstilles hovedregelen for hvem som kan opptas som medlemmer. Bestemmelsen ble sist endret på landsmøtet i 2015. Før landsmøtet i 2015 lød bestemmelsen slik:

«Redaksjonelle medarbeidere, ledere, og frilansere som har journalistikk som hovedyrke, kan bli medlem i NJ».

Det ble altså stilt et kvantitativt krav med hensyn til omfanget på det journalistiske arbeidet for å kunne bli medlem.

Forut for landsmøtet i 2015 ble det nedsatt et vedtektsutvalg som bl.a. fikk som mandat å se på medlemskriteriene. I behandlingen av vedtektsutvalgets innstilling var det viktig for landsstyret å få frem at alle som utfører arbeid på våre områder, og i redaksjonene uavhengig omfanget, skal kunne bli medlem av NJ. Det ville f.eks. gjelde om man jobbet i 70 prosent stilling som lærer, og 30 prosent som redaksjonell medarbeider. Eller om man har en delt stilling, hvor man den ene dagen lager «content marketing» og den andre dagen journalistikk.

Landsstyrets innstilling av 30. januar 2015 til landsmøtet ble vedtatt, og gjeldende §3 B lyder slik:

«Redaksjonelle medarbeidere, herunder ledere og frilansere som har journalistikk som yrke, kan bli medlem i NJ».

Det avgjørende for medlemskap etter någjeldende bestemmelse er altså ikke hvor mye, men om det utføres redaksjonelt arbeid.

Endringen i §3 B på landsmøtet i 2015 må ses i sammenheng med at landsstyret også innstilte på å stryke dagjeldende § 4 A som lød slik¹:

---

¹ Ble også vedtatt strøket på landsmøtet i 2015.

«Pressetalsmenn/kvinner, informasjonsmedarbeidere, presse- og informasjonsrådgivere kan ikke være medlem».

Landsstyrets begrunnelse for å stryke § 4 A fremkommer i dokumentet «Endelig vedtak i LS 30. januar 2015».

For gjennomgangen og vurderingen her anses som tilstrekkelig å henvise til følgende begrunnelse for å stryke §4 A:

«Landsstyret mener §3, A tilstrekkelig drar opp linjene for hvem som kan opptas som medlem av Norsk Journalistlag. Ingen skal være i tvil om at NJ er, og skal være en profesjonsorganisasjon for journalister. Det følger av vedtektene, handlingsprogrammet og tiltaksplanen. (...)»

Og det er i begrunnelsen for denne strykningen det kan finnes en viss støtte for å hevde at forslaget til vedtektsutvalget påkaller en samtidig endring av § 3A. En fellesbestemmelse har som formål å gjelde for alle NJs medlemmer.

Forslaget til flertallet i vedtektsutvalget til en utvidet §3 B lyder slik:

«Alle som arbeider i en redaktørstyrt medievirksomhet, samt alle som lager eller bidrar til innhold i redaktørstyrte medier, kan bli medlem i NJ.»

Forslaget åpner i prinsippet opp for at alle som arbeider i et redaktørstyrt medium kan bli medlem av NJ.

Landsstyret er tydelige i sin begrunnelse ovenfor på at §3 A uttømmende regulerer hvem som kan opptas som medlemmer, samtidig som det understrekes at NJ skal være en profesjonsorganisasjon for journalister. Eller sagt på annen måte, at §3 A hindrer at typisk informasjonsmedarbeidere som ikke jobber på bakgrunn av fri informasjon ikke kan være medlemmer.

Men det å hindre noen fra medlemskap er ikke nødvendigvis det samme som at ikke andre grupper i et mediehus ikke kan bli medlem. For en regnskapsmedarbeider er det i det hele tatt ikke relevant å vurdere om vedkommende utfører sitt arbeid i samsvar med journalistikkens profesjonsnormer.

Spørsmålet er om §3 A skal forstås som en betingelse for medlemskap på den måten at faktisk profesjonsutøvelse, altså redaksjonelt arbeid er et vilkår for å kunne bli tatt opp som medlem. Det står ikke som helt klart, og det kan hevdes at §3 A kun skal tjene som en garantist for at journalistikken ikke skal besudles i den utstrekning den faktisk utøves.

I så fall vil det neppe kunne hevdes å være nødvendig å gjøre endringer i §3 A for å kunne ta opp medlemmer som verken driver med informasjon eller redaksjonelt arbeid mv. Altså medlemmer som på ingen måte kan true den frie informasjonsformidling, eller rokke ved integritet eller mediets troverdighet.

Ut fra en systembetragtning er det likevel kunstig å vurdere gjeldende §3 A og ny §3 B løsrevet fra hverandre. Og slik var hovedbestemmelsen også sammensatt frem til 2009. NJ har i all tid vært en organisasjon for dem som driver med redaksjonelt arbeid. Vilåret for å drive med redaksjonelt arbeid er å følge bransjens profesjonsnormer, herunder Vær Varsom Plakaten. Slik bestemmelsene nå er formulert utfyller disse hverandre. Det kommer til uttrykk i §3 A ved formuleringen «Medlemmer i NJ skal arbeide på grunnlag av retten til fri informasjon...». For andre grupper enn redaksjonelle medarbeidere blir det unaturlig og inkonsistent å lese denne bestemmelsen etter ordlyden, fordi eksempelet med regnskapsmedarbeideren ikke passer inn, ei heller andre som ikke foretar slike vurderinger i sitt arbeid. Et syn det også kan hentes støtte hos landsstyret som nettopp peker på at §3 A «tilstrekkelig drar opp linjene for hvem som kan opptas som medlem...». Når det vises til hvem som positivt kan tas opp, sier bestemmelsen samtidig noe om hvem som ikke kan tas opp. Og dermed bør bestemmelsens innhold endres om nye grupper skal omfattes av en «positiv oppregning» såfremt den fortsatt skal gjelde som en «Fellesbestemmelse».

Det kan derfor hevdes at den mest naturlige tolkningen er å forstå §3 A som et krav om faktisk profesjonsutøvelse for medlemskap. Før 2015 var det et vilkår om å ha det som et hovedyrke, og nå som yrke. I begge tilfeller er det i så fall nyttige presiseringer av §3 A. Og sånn sett fremstår fellesbestemmelsen mer som et grunnvilkår for medlemskap.

3. Oppsummering og konklusjon

Vurderingene ovenfor peker i retning av uklarhet, samtidig som det etter mitt syn er naturlig å hevde at §3 A oppstiller redaksjonelt arbeid som et grunnvilkår for medlemskap. I så fall må det gjøres endringer i denne bestemmelsen for å motvirke motstrid mellom denne bestemmelsen og vedtektsutvalgets flertallsforslag.

Det er NJs landsmøte, og i perioden mellom landsmøtene, landstyret som har tolkningsmonopol på forståelsen av vedtektene.

Det må derfor være opp til landsstyret å gjøre endelige vurderinger med hensyn til om flertallsforslaget fra vedtektsutvalget gjør det nødvendig med endringer i §3 A.

Ettersom jeg også har representert staben i vedtektsutvalget, gjør jeg oppmerksom på at mine synspunkter her også er formidlet til utvalget.